Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
M. SZPUNAR
представено на 1 август 2025 година[1]

Дело C-371/24 [Comdribus][i]

HW
при участието на:
Ministère public (Прокуратура)

(Преюдициално запитване, отправено от Cour d'appel de Paris (Апелативен съд Париж, Франция)

„Преюдициално запитване — Защита на физическите лица във връзка с обработването на лични данни — Директива (ЕС) 2016/680 — Член 10 — Обработване на специални категории лични данни — Абсолютна необходимост — Харта на основните права на Европейския съюз — Членове 7, 8 и 49“

I. Въведение

1. Снемането на дактилоскопични отпечатъци и фотозаснемането представляват класически метод за идентифициране в разследването на престъпления. Тези лични данни обаче позволяват уникалното идентифициране на физическите лица и поради това се считат за особено чувствителни.

2. Деликатната задача на Съда в настоящото дело се състои в това да се намери баланс между, от една страна, практиките, които полицейските органи често считат за обичайни, и от друга страна, защитата на данните на субектите на данни.

[1] Език на оригиналния текст: френски.

[i] Името на настоящото дело е измислено. То не съвпада с истинското име на никоя от страните в производството.

II. Правна уредба

A. Директива (ЕС) 2016/680

3. Член 1, параграф 1 от Директива(ЕС) 2016/680[2] гласи, че„[с тази] директива се установяват правилата във връзка със защитата на физическите лица по отношение на обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания, включително предпазването от заплахи за обществената сигурност и тяхното предотвратяване“.

4. Член 4 от тази директива има следния текст:

„1. Държавите членки гарантират, че личните данни са:

а) обработвани законосъобразно и добросъвестно;

б) събирани за конкретни, изрично указани и легитимни цели и не се обработват по начин, който е несъвместим с тези цели;

в) подходящи, относими и не надхвърлят необходимото във връзка с целите, за които данните се обработват;

[…]

4. Администраторът носи отговорност за спазването на параграфи 1, 2 и 3 и е в състояние да го докаже“.

5. Съгласно член 6 от посочената директива:

„Държавите членки предвиждат, когато е приложимо и доколкото е възможно, администраторът да прави ясно разграничение между личните данни на различни категории субекти на данни, например:

а) лица, за които има сериозни основания да се счита, че са извършили или ще извършат престъпление;

б) лица, осъдени за престъпление;

в) лица, пострадали от престъпление или лица, по отношение на които определени факти дават основание да се счита, че може да са пострадали от престъпление; и

[2] Директива на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета (ОВ L 119, 2016 г., стр. 89).

г) други трети лица по отношение на престъпление, например лица, които биха могли да бъдат призовани да свидетелстват при разследване на престъпления или при последващи наказателни производства, лица, които могат да предоставят информация за престъпления или свързани лица, или съучастници на някое от лицата, посочени в букви а) и б)“.

6. Член 8 от същата директива гласи:

„1. Държавите членки предвиждат обработването да бъде законосъобразно само ако и доколкото то е необходимо за изпълнението на задача, осъществявана от компетентен орган за целите, определени в член 1, параграф 1, и е въз основа на правото на Съюза или правото на държава членка.

2. В правото на държавата членка, регламентиращо обработването, попадащо в обхвата на настоящата директива, се посочват най-малко общите цели на обработването, личните данни, които се обработват, и конкретните цели на обработването“.

7. Член 10 от Директива 2016/680 предвижда:

„Обработването на лични данни, разкриващо расов или етнически произход, политически възгледи, религиозни или философски убеждения, членство в професионални съюзи, обработването на генетични данни, биометрични данни с цел уникално идентифициране на физическото лице, данни, свързани със здравето или сексуалния живот и сексуалната ориентация на лицето, е разрешено само когато това е абсолютно необходимо и при подходящи гаранции за правата и свободите на субекта на данни и само ако:

а) е разрешено съгласно правото на Съюза или правото на държава членка;

б) трябва да бъдат защитени жизненоважни интереси на субекта на данните или на друго физическо лице; или

в) обработването касае данни, които очевидно са направени обществено достояние от субекта на данните“.

8. Член 13 от тази директива има следния текст:

„1. Държавите членки предвиждат администраторът да предоставя на субектите на данни най-малко следната информация:

а) данни за идентифициране и координатите за връзка на администратора;

б) координатите за връзка на длъжностното лице по защита на данните, когато е приложимо;

в) целите на обработването, за които са предназначени личните данни;

г) правото да бъде подадена жалба до надзорен орган и да бъдат предоставени неговите координати за връзка;

д) съществуването на право да се изиска от администратора достъп до, коригиране или изтриване на лични данни и ограничаване на обработването на лични данни, свързано със субекта на данните.

2. Освен информацията, посочена в параграф 1, държавите членки предвиждат със закон администраторът да предоставя на субекта на данните, в конкретни случаи и с цел да му се даде възможност да упражни правата си, следната допълнителна информация:

а) правното основание на обработването;

б) срока, за който ще се съхраняват личните данни, а ако това е невъзможно, — критериите, използвани за определяне на този срок;

в) когато е приложимо, категориите получатели на личните данни, включително в трети държави или международни организации;

г) когато е необходимо, допълнителна информация, по-специално когато личните данни са събрани без знанието на субекта на данните.

3. Държавите членки могат да приемат законодателни мерки, които забавят, ограничават или водят до пропускане на предоставянето на информация на субекта на данните съгласно параграф 2, до такава степен и за толкова време, за колкото тази мярка е необходима и пропорционална в едно демократично общество, като надлежно се вземат под внимание основните права и легитимните интереси на засегнатото физическо лице, за да:

а) се избегне възпрепятстването на официални или съдебни проучвания, разследвания или процедури;

б) не се допусне неблагоприятно влияние върху предотвратяването, разкриването, разследването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания;

в) се защити обществената сигурност;

г) се защити националната сигурност;

д) се защитят правата и свободите на други лица.

[…]“.

9. Член 54 от посочената директива гласи:

„Без да се засягат наличните средства за административна или извънсъдебна защита, включително правото да се подаде жалба до надзорен орган съгласно член 52, държавите членки предвиждат правото на субектите на данни на ефективна съдебна защита, ако считат, че правата им, установени в разпоредби, приети съгласно настоящата директива, са нарушени вследствие на обработването на личните им данни при неспазване на посочените разпоредби“.

Б. Френското право

10. Член 55-1 от Code de procédure pénale (Наказателно-процесуален кодекс) гласи:

„Служителят на съдебната полиция може да извърши или да възложи извършването под негов надзор — спрямо всяко лице, което може да предостави сведения за разглежданите факти или за което има една или повече основателни причини да се подозира, че е извършило или се е опитало да извърши престъпление — действия по вземане на външни проби, необходими за извършване на технически и научни експертизи за сравнение със следите и доказателствата, снети за целите на разследването.

Той извършва или възлага извършването под негов надзор на действията по снемане на самоличността, и по-специално снемането на дактилоскопични отпечатъци, отпечатъци от дланите или фотозаснемане, необходими за попълването и справките на полицейските досиета съгласно специфичните за всяко от тези досиета правила.

Отказът на лице, по отношение на което има една или повече основателни причини да се подозира, че е извършило или се е опитало да извърши престъпление, да се подчини на разпоредените от служителя на съдебната полиция действия по вземане на проби, посочени в първа и втора алинея, се наказва с една година лишаване от свобода и глоба от 15 000 евро.

Без да се засяга прилагането на трета алинея, когато снемането на дактилоскопични отпечатъци, отпечатъци от дланите или фотозаснемането са единственото средство за установяване на самоличността на лице, което е разпитвано съгласно членове 61-1 или 62-2 за престъпление, наказуемо с лишаване от свобода за най-малко три години, и което отказва да удостовери самоличността си, или представя явно неточни доказателства за самоличност, това действие може да се извърши без съгласието на това лице, с писменото разрешение на прокурора, сезиран с мотивирано искане от служителя на съдебната полиция. Служителят на съдебната полиция или, под надзора на последния, агент на съдебната полиция използва принуда само доколкото това е абсолютно необходимо и пропорционално. Той взема предвид, ако е необходимо, уязвимостта на лицето. Това действие се отразява в протокол, в който се посочват причините, поради които то е единственото средство за идентифициране на лицето, както и денят и часът, когато е извършено. Протоколът се изпраща на прокурора, а на съответното лице се връчва копие от него“.

III. Спорът в главното производство, преюдициалните въпроси и производството пред Съда

11. На 30 май 2020 г. над 100 активисти за климата окупират булевард „Шан-з-Елизе“ в Париж (Франция). Силите на реда се намесват, за да ги разпръснат, и задържат няколко лица, сред които HW, за организиране на недекларирана демонстрация и неподчинение. Изслушан по време на задържането си, HW разкрива самоличността си, но отказва снемането на дактилоскопични отпечатъци и фотозаснемането, необходими за идентифицирането му, въпреки че е бил уведомен, че този отказ представлява престъпление, за което се предвижда наказание лишаване от свобода и глоба.

12. На 1 юни 2020 г., след задържането си, HW е изправен пред прокурора и пред juge des libertés et de la détention (съдия по мерките за неотклонение, Франция), който му налага мярка за неотклонение „подписка“ и го уведомява, че трябва да се яви пред Tribunal correctionnel de Paris (Наказателен съд Париж, Франция). HW е обвинен:

– първо, че на 30 май 2020 г. в Париж е организирал демонстрация на обществен път, за която не е подадено предварително уведомление съгласно определените в закона условия, в конкретния случай по-специално като е подстрекавал участниците, давайки им указания да не представят документите си за самоличност, да не изпълняват разпорежданията на силите на реда, като направят жива верига, които указания са били незабавно изпълнени от останалите демонстранти,

– второ, че на 31 май 2020 г. в Париж, знаейки тайния код за декриптиране на криптографско устройство, което може да е било използвано за подготовката, улесняването или извършването на престъпление, е отказал да го предостави или да го въведе въз основа на съдебно разпореждане в рамките на досъдебно производство, производство по разследване на заварено престъпление или съдебно производство пред съдия-следовател, в конкретния случай, като е отказал да съобщи кодовете на телефона си, и

– трето, че на 30 май 2020 г. в Париж, макар по отношение на него да са съществували една или повече основателни причини да се подозира, че е извършил или се е опитал да извърши престъпление, е отказал да се подчини на действия по снемане на дактилоскопични отпечатъци, отпечатъци от дланите или фотозаснемане, необходими за попълването и справките на полицейските досиета съгласно специфичните за всяко от тези досиета правила.

13. С присъда от 8 септември 2021 г. Tribunal correctionnel de Paris (Наказателен съд Париж) признава HW за невинен по първите две обвинения, но го признава за виновен по третото обвинение и съответно му налага глоба в размер на 300 евро.

14. HW подава въззивна жалба срещу тази присъда, а прокуратурата я протестира пред Cour d’appel de Paris (Апелативен съд Париж, Франция), който е запитващата юрисдикция.

15. Запитващата юрисдикция счита, че независимо от решение Министерство на вътрешните работи (Регистрация на биометрични и генетични данни от полицията)[3], остават неизяснени някои въпроси относно тълкуването на член 10 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в) и с член 8, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/680.

16. На първо място, според тази юрисдикция съображенията на Съда в решение Министерство на вътрешните работи I се прилагат по отношение на наказателно производство, което предвижда системното събиране на биометрични и генетични данни от всяко лице, срещу което са налице достатъчно доказателства за извършването на престъпление, които обосновават привличането му като обвиняем[4]. За сметка на това според нея Съдът още не се е произнасял по правно положение като предвиденото в член 55-1 от Наказателно-процесуалния кодекс, който предвижда системното събиране на

[3] Решение от 26 януари 2023 г. (C-205/21, наричано по-нататък „решение Министерство на вътрешните работи I“, EU:C:2023:49).

[4] В точка 135 от решение Министерство на вътрешните работи I Съдът заключава, че разглежданите разпоредби на Директива 2016/680 не допускат такова системно събиране.

биометрични данни[5] от лице, по отношение на което в рамките на разследване са налице „една или повече основателни причини да се подозира, че е извършило или се е опитало да извърши престъпление“, без това да предполага привличане като обвиняем. Поради това тя счита, че е необходимо да се определи дали това условие е достатъчно, за да бъдат спазени изискванията, произтичащи от Директива 2016/680.

17. На второ място, запитващата юрисдикция иска да се установи дали Директива 2016/680 налага на компетентните органи задължението да мотивират абсолютната необходимост на обработката, която извършват.

18. На трето място, според нея настоящото дело повдига неразглеждана досега проблематика с оглед на правото на Съюза: съгласно френското законодателство отказът на лицето да се подчини на действия по снемане на самоличността, представлява самостоятелно престъпление, което може да бъде преследвано и да доведе до осъждане дори ако за основното престъпление, на което се основава мярката за снемане на самоличността, не е постановена осъдителна присъда (наричано по-нататък „самостоятелното осъждане“). Следователно възниква въпросът дали при тези обстоятелства изискването за „абсолютна необходимост“ от събирането на биометрични данни е изпълнено и дали самостоятелното осъждане е обосновано.

19. Според запитващата юрисдикция отговорът на тези въпроси е от съществено значение за разрешаването на спора в главното производство, тъй като HW е наказателно преследван и осъден единствено за престъплението, изразяващо се в отказ да се подчини на действия по снемане на самоличността, при положение че е бил оправдан за основното престъпление — за организиране на недекларирана демонстрация, на което се основава мярката по снемане на самоличността, и без в който и да е момент от производството да са изложени каквито и да било подходящи мотиви за абсолютната необходимост от тази мярка.

20. При тези обстоятелства Cour d’appel de Paris (Апелативен съд Париж) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 10 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в), както и във връзка с член 8, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/680, да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като член 55-1 от френския Наказателно-процесуален кодекс, която предвижда системното снемане на самоличността (дактилоскопиране и фотозаснемане) на лицата, по отношение на които има едно или няколко основания да се подозира, че са извършили или са се опитали да извършат престъпление?

2) Трябва ли член 10 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в), както и във връзка с член 8, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/680, да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като член 55-1 от френския Наказателно-процесуален кодекс, която не предвижда задължение за компетентния орган да мотивира по подходящ начин във всеки конкретен случай абсолютната необходимост от снемането на самоличността?

[5] Съгласно член 3, параграф 13 от Директива 2016/680 лицевите изображения и дактилоскопичните данни са биометрични данни.

3) Трябва ли член 10 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в), както и във връзка с член 8, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/680, да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като член 55-1 от френския Наказателно-процесуален кодекс, която позволява самостоятелно да бъде наказателно преследвано и осъдено лице, което е отказало да се подчини на действия по снемане на самоличността, дори ако това лице не е наказателно преследвано или осъдено за престъплението, на което се основава мярката за снемане на самоличността?“.

21. Преюдициалното запитване постъпва в Съда на 24 май 2024 г. Писмени становища представят HW, френското, полското и ирландското правителство, както и Европейската комисия. Френското, чешкото и ирландското правителство, както и Комисията участват в съдебното заседание, проведено на 30 април 2025 г.

IV. Анализ

A. По първия преюдициален въпрос

1. По формулировката

22. Припомням, че с първия си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 10 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в) и с член 8, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/680 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, предвиждаща *системното* снемане на самоличността (дактилоскопиране и фотозаснемане) на лицата, по отношение на които има едно или няколко основания да се подозира, че са извършили или са се опитали да извършат престъпление.

23. Бих искал да посоча, че от прочита на преюдициалното запитване следва, че основният повод за съмнение на запитващата юрисдикция, изглежда, е фактът, че член 55-1 от Наказателно-процесуалния кодекс допуска събирането на биометрични данни от лица, които не са формално привлечени като обвиняеми в наказателно производство.

24. Що се отнася до формулировката на първия въпрос, използването на прилагателното „системно“ от запитващата юрисдикция[6] е обсъдено от страните в писмените им становища.

25. Френското правителство поддържа, че е погрешно да се твърди, че френското законодателство предвижда „системно“ събиране на тези биометрични данни, тъй като това не е задължение, а възможност.

26. Комисията споделя позицията на френското правителство, като подчертава, че служителите на съдебната полиция разполагат със „свобода на преценка“ по отношение на вземането на проби, които извършват. Тя твърди, че това вземане не е „системно“, доколкото не се извършва по отношение на всички лица, заподозрени в извършване на престъпление, а само в зависимост от нуждите на разследването.

[6] Запитващата юрисдикция използва този термин не само в посочения въпрос, но и в мотивите на акта за преюдициално запитване (вж. т. 16 от настоящото заключение). Тя обаче не дава никакво обяснение относно използването на тази дума.

27. От своя страна HW поддържа, че предвид практиката на полицейските органи събирането на разглежданите данни е системно [7].

28. В това отношение трябва да се припомни, че Съдът не следва да се произнася по тълкуването на националните разпоредби и да решава дали даденото им от националния съд тълкуване е правилно, тъй като тази задача е от изключителната компетентност на последния [8].

29. Съдът, който трябва да бъде полезен с отговора си на националния съд, все пак е компетентен да му даде насоки въз основа на преписката по главното производство и представените пред него писмени и устни становища [9].

30. Наясно съм, че границата между даването на полезен отговор и тълкуването на националното право може да е много тънка.

31. Все пак трябва да уточня, че използването от запитващата юрисдикция на понятието „системно събиране“ на данни произтича от решение Министерство на вътрешните работи I, което, изглежда, е в основата на нейните въпроси [10].

32. Всъщност от точка 113 от това решение е видно, че според запитващата юрисдикция по това дело член 4, параграф 1, букви а)—в), член 8, параграфи 1 и 2 и член 10 от Директива 2016/680 изискват компетентните органи да разполагат със *свобода на преценка*, за да определят необходимостта от събиране на биометрични и генетични данни. Според тази юрисдикция обаче предвиденото в националното законодателство събиране на данни *се прилага задължително* за всички лица, които са привлечени като обвиняеми за умишлени престъпления от общ характер, без да се изисква установяване на конкретна необходимост от събиране на всички тези категории данни [11].

33. Освен това в точка 114 от решение Министерство на вътрешните работи I Съдът приема, че „четвъртият въпрос следва да се разбира в смисъл, че по същество цели да се установи дали член 10 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в) и с член 8, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/680 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национално законодателство, което предвижда *системно събиране за целите на регистрацията им* на биометрични и генетични данни *от всяко лице, привлечено като обвиняем за умишлено престъпление от общ характер*, без да предвижда задължение за компетентния орган да провери и докаже, от една страна, че събирането на тези данни е необходимо за постигането на конкретни преследвани цели, и от друга страна, че тези цели не могат да бъдат постигнати чрез събиране само на част от съответните данни“ [12].

[7] Пред запитващата юрисдикция HW твърди, че към 1 януари 2020 г. в Автоматизираната система за дактилоскопична идентификация (FAED) са били регистрирани дактилоскопичните отпечатъци на над 6,5 милиона лица.

[8] Решение от 4 октомври 2024 г., Bezirkshauptmannschaft Landeck (Опит за достъп до запазени на мобилен телефон лични данни) (C-548/21, наричано по-нататък „решение Bezirkshauptmannschaft Landeck“, EU:C:2024:830, т. 53 и цитираната съдебна практика).

[9] Вж. по-специално решение от 28 ноември 2023 г., Commune d'Ans (C-148/22, EU:C:2023:924, т. 31).

[10] Вж. точка 15 от настоящото заключение.

[11] Тази юрисдикция посочва (т. 78 от решение Министерство на вътрешните работи I), че „повечето от предвидените в [българския] наказателен кодекс престъпления са умишлени и почти всички са от общ характер“ и че „[в] съответствие с българските наказателно-процесуални правила дадено лице се привлича като обвиняем, когато се съберат достатъчно доказателства за виновността му в извършване на престъпление от общ характер“.

[12] Курсивът е мой.

34. Предвид предходните две точки и становищата на страните в настоящото дело [13] следва да се изяснят понятията „свобода на преценка“ и „системно събиране“ на данни.

35. Както е видно от точки 113 и 114 от решение Министерство на вътрешните работи I, от една страна, „свободата на преценка“ означава предвидената в националното право възможност компетентният орган да провери и да докаже абсолютната необходимост от обработването на данни. От друга страна, събирането е „системно“, когато се прилага задължително за всяко лице, попадащо в приложното поле на разглежданото национално законодателство.

36. От това следва, че за да бъде полезен с отговора си на запитващата юрисдикция, Съдът трябва най-напред да провери дали разглежданото в случая събиране е „системно“ по смисъла на решение Министерство на вътрешните работи I.

37. Следва да се констатира, че „системният“ характер на събирането на биометрични данни не може да се изведе от член 55-1 от Наказателно-процесуалния кодекс. Всъщност съгласно самия текст на тази разпоредба компетентният орган не е длъжен да взема проби от всяко лице, за което има една или повече основателни причини да се подозира, че е извършило или се е опитало да извърши престъпление. Освен това във втора алинея на посочената разпоредба се уточнява, че вземането на проби се извършва съгласно специфичните за полицейските досиета правила и доколкото въпросните данни са необходими за попълването на тези досиета и справките по тях [14].

38. При все това, както става ясно от пренията между страните, формулировката на първия преюдициален въпрос, в която се посочва „системният“ характер на събирането на данни, води до объркване, тъй като, изглежда, предполага, че събиране, което не е „системно“, е в съответствие с Директива 2016/680. Смятам обаче, че случаят не е такъв. Както ще посоча в анализа по същество, за да може събиране на биометрични данни, което не е „системно“, да отговаря на изискванията на Директива 2016/680, то трябва да е и „абсолютно необходимо“.

39. Ето защо предлагам на Съда да преформулира първия преюдициален въпрос в смисъл, че с него запитващата юрисдикция иска да се установи по същество дали член 10 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в) и с член 8, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/680 допуска национална правна уредба, която позволява събирането на биометрични данни от всяко лице, за което има една или повече основателни причини да се подозира, че е извършило или се е опитало да извърши престъпление.

[13] Вж. точки 25 и 26 от настоящото заключение.

[14] Макар „специфичните за всяко от тези досиета правила“ да не се съдържат в акта за преюдициално запитване, френското правителство е предоставило подробно обяснение за тях в писменото си становище.

2. По същество

а) Общи бележки относно член 10 от Директива 2016/680, както е тълкуван от Съда

40. На първо място, следва да се подчертае, че член 10 от Директива 2016/680 представлява специална разпоредба, която урежда обработването на специални категории лични данни (наричани по-нататък „чувствителните данни“), включително биометричните данни [15]. Както следва от съдебната практика, целта на тази разпоредба е да се осигури по-голяма защита по отношение на подобно обработване, което поради особената чувствителност на тези данни и контекста, в който те се обработват, може да породи, както е видно от съображение 37 от тази директива, значителни рискове за основните права и свободи, като правото на зачитане на личния живот и на защита на личните данни, гарантирани в членове 7 и 8 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) [16].

41. На второ място, както е видно от самия текст на член 10 от Директива 2016/680, изискването обработването на такива данни да е разрешено „само когато това е абсолютно необходимо“, трябва да се тълкува в смисъл, че определя по-строги условия за законосъобразност на обработката на чувствителни данни от произтичащите от член 4, параграф 1, букви б) и в) и член 8, параграф 1 от тази директива условия, в които се говори само за „необходимост“ от обработване на данни, които на общо основание попадат в приложното поле на посочената директива [17].

42. Така, от една страна, употребата на наречието „само“ пред израза „когато това е абсолютно необходимо“ подчертава, че обработването на чувствителни данни може да се счита за „необходимо“ само в ограничен брой случаи. От друга страна, „абсолютният“ характер на необходимостта от обработване на такива данни предполага тази необходимост да се преценява особено строго [18].

б) Критериите за определяне на абсолютната необходимост от обработването

43. Отбелязвам, че Директива 2016/680 не определя предвиденото в член 10 от нея изискване за „абсолютна необходимост“.

44. Някои насоки обаче могат да бъдат изведени от други разпоредби на тази директива. В този смисъл, без да се засягат по-строгите условия, свързани със законосъобразността на обработването на предвидените в посочената директива чувствителни данни, изискването за абсолютна необходимост трябва да се тълкува в светлината на принципите, прогласени в членове 4 и 8 от нея [19].

[15] Чувствителните данни, предвидени в член 10 от Директива 2016/680, включват по-специално „биометрични данни с цел уникално идентифициране на физическото лице“.

[16] Решение Министерство на вътрешните работи I, точка 116 и цитираната съдебна практика.

[17] Решение Министерство на вътрешните работи I, точка 117.

[18] Решение Министерство на вътрешните работи I, точка 118.

[19] Решение Министерство на вътрешните работи I, точка 121.

45. Това предполага по-специално абсолютната необходимост от събирането на чувствителни данни да се разгледа в светлината на общите и конкретните цели на това събиране, при спазване на принципите на ограничаване на целите и свеждане на данните до минимум [20], като последният дава израз на принципа на пропорционалност [21].

46. В това отношение, първо, както следва от съображение 26 от Директива 2016/680, изискването за необходимост е изпълнено, когато преследваната с разглежданото обработване на данни цел не може разумно да се постигне по толкова ефикасен начин с други средства, които засягат в по-малка степен основните права на субектите на данни, по-специално правото на зачитане на личния живот и на защита на личните данни, гарантирани в членове 7 и 8 от Хартата. По-специално, с оглед на засилената защита на лицата при обработването на чувствителни данни администраторът трябва да се увери, че тази цел не може да бъде постигната чрез използване на категории данни, различни от изброените в член 10 от тази директива [22].

47. Второ, с оглед на значителните рискове, свързани с обработването на чувствителни данни, за правата и свободите на субектите на данни, по-специално в контекста на задачите на компетентните органи за целите, посочени в член 1, параграф 1 от Директива 2016/680, изискването за „абсолютна необходимост“ предполага да се вземе предвид особената важност на целта, която подобно обработване трябва да постигне. Тази важност може да се прецени наред с други фактори въз основа на самото естество на преследваната цел, и по-специално на факта, че обработването обслужва конкретна цел във връзка с предотвратяването на престъпления или заплахи за обществената сигурност с определена степен на тежест, наказването на такива престъпления или защитата срещу такива заплахи, както и с оглед на конкретните обстоятелства, при които се извършва това обработване [23].

48. Трето, Съдът вече е постановил, че „абсолютната необходимост“ от обработването на данни може да се определи само с оглед на всички релевантни данни, каквито са по-специално естеството и тежестта на престъплението, в което е заподозрян субектът на данни в главното наказателно производство, конкретните обстоятелства във връзка с това престъпление, евентуалната връзка на посоченото престъпление с други висящи производства, предишни деяния или индивидуалният профил на съответното лице [24].

49. Що се отнася до тежестта на престъплението, отбелязвам, че трябва да се вземат предвид и особеностите на задачите на полицейските органи. Както Съдът подчертава в решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, да се приеме, че единствено борбата с *тежките престъпления* може да обоснове достъпа до лични данни, би ограничило правомощията на компетентните органи за разследване по смисъла на Директива 2016/680 по отношение на *престъпленията като цяло*. Според Съда това би увеличило риска от безнаказаност за такива престъпления, като се има предвид значението, което тези данни могат да имат за наказателните разследвания. Така подобно ограничение не отчита спецификата на задачите, изпълнявани от тези органи за целите, посочени в член 1, параграф 1 от тази

[20] Вж. в този смисъл решение Министерство на вътрешните работи I, точки 122—125.

[21] Вж. решение от 30 януари 2024 г., Директор на Главна дирекция „Национална полиция“ при МВР — София (C-118/22, EU:C:2024:97, т. 41 и цитираната съдебна практика).

[22] Решение Министерство на вътрешните работи I, точка 126.

[23] Решение Министерство на вътрешните работи I, точка 127.

[24] Решение Министерство на вътрешните работи I, точка 132.

директива, изтъкнати в съображения 10 и 11 от нея, и накърнява преследваната с посочената директива цел за изграждане на пространство на свобода, сигурност и правосъдие в рамките на Съюза [25].

50. Ето защо по принцип обстоятелството, че едно престъпление не се квалифицира като „тежко“, само по себе си не може да обоснове изключване на абсолютната необходимост от събиране на биометрични данни. Всъщност събирането на този вид данни може да се окаже необходимо за установяването на престъплението или идентифицирането на неговия извършител в зависимост по-скоро от естеството на това престъпление, отколкото от тежестта му.

51. За сметка на това, ако абсолютната необходимост от събиране на биометрични данни не се основава на естеството на престъплението, тя трябва да се основава на други фактори.

в) Връзката със събирането на данни, разглеждано в главното производство

1) Целите на събирането на данни

52. В писменото си становище френското правителство посочва, че целта на разглежданите в главното производство действия по снемане на самоличността е била по-специално да се сравнят отпечатъците със следите, събрани по време на текущото разследване, да се идентифицира лицето, привлечено като обвиняем в текущото разследване, за да се избегне рискът от съвпадение на имена или кражба на самоличност, или да се идентифицира лицето в рамките на сравнения с други настоящи или бъдещи производства, например за да се даде възможност за сравняване на пръстови отпечатъци със следи, събрани по време на други разследвания [26].

53. Тези общи цели са свързани, от една страна, с използването на данните, събрани в рамките на конкретното наказателно производство, и от друга страна, с обработването за целите на други производства. Необходимостта от такова обработване изрично следва от съображение 27 от директива 2016/680 [27].

54. Ето защо следва да се констатира, че събирането на биометрични данни е относимо и подходящо с оглед на посочените цели [28]. Необходимостта от такова събиране обаче зависи от неговия обхват, както е определен от приложимото законодателство.

[25] Решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, точка 97.

[26] Отбелязвам, че в Директива 2016/680 се използват понятията „конкретни цели“ (по-специално в член 1, параграф 1, член 4, параграф 1 и член 8) и „общи цели“ (в член 8, параграф 2). Както отбелязва генерален адвокат Pitruzzella в заключението си по дело Министерство на вътрешните работи I (EU:C:2022:507, т. 56), разграничението между „общи цели“ и „конкретни цели“ не е очевидно. Според него обаче конкретните цели на дадено събиране са целите, посочени в член 1, параграф 1 от тази директива (вж. също в този смисъл решение от 8 декември 2022 г., Инспектор в Инспектората към Висшия съдебен съвет (Цели на обработването на лични данни — Разследване на престъпление) (C-180/21, EU:C:2022:967, т. 43 и 44). Колкото до общите цели, посочени в член 8, параграф 2 от тази директива, те са по-специфични и следва да бъдат уточнени от националното законодателство, попадащо в нейния обхват.

[27] Вж. също решение от 8 декември 2022 г., Инспектор в Инспектората към Висшия съдебен съвет (Цели на обработването на лични данни — Разследване на престъпление) (C-180/21, EU:C:2022:967, т. 55).

[28] Що се отнася до обработването на биометрични данни в рамките на други производства, вж. решение от 30 януари 2024 г., Директор на Главна дирекция „Национална полиция“ при МВР — София (C-118/22, EU:C:2024:97, т. 56).

2) Обхватът на събирането на данни

55. Както е видно от акта за преюдициално запитване и от становището на френското правителство, съществува разногласие относно обхвата на разглежданото в главното производство събиране на данни. Според запитващата юрисдикция служителите на съдебната полиция могат да събират биометрични данни от всяко лице, по отношение на което има „една или повече основателни причини да се подозира, че е извършило или се е опитало да извърши престъпление“ [29]. За сметка на това според френското правителство посоченото събиране може да се отнася, от една страна, до лицата, по отношение на които има не просто подозрения, а сериозни и съгласувани улики, въз основа на които може да се допусне, че те са извършили или са били съучастници в извършването на престъпление, наказуемо с лишаване от свобода, и от друга страна, до лицата, чиято сигурна идентификация е необходима [30].

56. Предвид това разногласие следва да анализирам два аспекта от разглежданото национално право: етапа на производството, на който се събират данните (в настоящия случай — без субектът на данни да е бил формално привлечен като обвиняем), и обхвата на това събиране.

57. На първо място, що се отнася до етапа на производството, считам, че целите на събирането на биометрични данни предполагат то да може да се осъществи на ранен етап от наказателното разследване. Ограничаването на тази възможност до етапа на привличане на субекта на данни като обвиняем би противоречало на някои цели, посочени в член 1 от Директива 2016/680.

58. Всъщност, както Съдът подчертава в решение Министерство на вътрешните работи I, ако са налице сериозни основания да се счита, че съответното лице е извършило престъпление, обосноваващо привличането му като обвиняем, което предполага, че вече са били събрани достатъчно доказателства за участието на това лице в престъплението, е възможно в определени случаи събирането на биометрични данни да не бъде конкретно необходимо за целите на висящото наказателно производство [31].

59. Подчертавам, че наказателното законодателство е от компетентността на държавите членки [32]. По-конкретно, различните фази на наказателното производство, както и свързаните с тях права и гаранции за субекта на данни може да са различни в зависимост от държавата членка. От това следва, че този аспект не може да бъде решаващ за целите на тълкуването на член 10 от Директива 2016/680.

60. Член 6 от Директива 2016/680 не обезсилва това тълкуване. Всъщност тази разпоредба установява задължение, когато е приложимо и доколкото е възможно, да се прави разграничение между личните данни на различните категории субекти на данни, така че да

[29] Вж. точка 16 от настоящото заключение.

[30] Френското правителство се основава на разпоредби от френското право, които не се съдържат в акта за преюдициално запитване, но които, изглежда, са свързани със „специфичните за всяко от тези досиета правила“, посочени в член 55-1, втора алинея от Наказателно-процесуалния кодекс (вж. бележка под линия 14 на настоящото заключение).

[31] Решение Министерство на вътрешните работи I, точка 131.

[32] Решение от 8 юли 2010 г., Sjöberg и Gerdin (C-447/08 и C-448/08, EU:C:2010:415, т. 49).

не се налага лицата да понасят една и съща намеса в тяхното основно право на защита на личните им данни [33]. За сметка на това посочената разпоредба няма за цел да определи категориите лица, чиито данни могат да бъдат събирани [34].

61. На второ място, що се отнася до обхвата на разглежданото в главното производство събиране на биометрични данни, искам да припомня, че в рамките на преюдициалното производство Съдът може само да определи условията, произтичащи от правото на Съюза, с които националното право е длъжно да се съобрази, като определянето на приложимите разпоредби на националното право и тяхното тълкуване са от изключителната компетентност на националните юрисдикции [35].

62. Във всеки случай, съм на мнение, че дори посоченото от френското правителство приложно поле на законодателството относно събирането на биометрични данни, макар и ограничено до престъпления, наказуеми с лишаване от свобода, е с широк обхват [36], което позволява по-специално събирането на данни от всяко лице, чиято сигурна идентификация е необходима, независимо от естеството и тежестта на съответното престъпление.

3) Задължението за компетентния орган да прецени абсолютната необходимост от събирането на данни

63. Въпреки този широк обхват, за разлика от българската правна уредба, разглеждана в делото, по което е постановено решение Министерство на вътрешните работи I, от френската правна уредба е видно, че полицейските органи не са задължени да събират данни по отношение на всяко лице, попадащо в приложното поле на тази правна уредба, и че напротив, това събиране е въпрос, който тези органи преценяват във всеки отделен случай [37].

64. За да бъде обаче тази свобода на преценка в съответствие с изискванията на Директива 2016/680, френското законодателство трябва да предвиди задължението за компетентните органи да преценят абсолютната необходимост от събиране на биометричните данни на субектите на данни [38].

65. Всъщност Съдът вече е постановил, че само компетентните органи могат да осигурят спазването на този критерий [39].

[33] Вж. в този смисъл решение Министерство на вътрешните работи I, точка 83, и решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, точка 100.

[34] Вж. в този смисъл решение Министерство на вътрешните работи I, точка 84.

[35] Решения от 16 март 1978 г., Oehlschläger (104/77, EU:C:1978:69, т. 4), и от 7 ноември 2024 г., ERB New Europe Funding II (C-178/23, EU:C:2024:943, т. 21 и цитираната съдебна практика).

[36] Вж. в този смисъл ЕСПЧ, решение от 18 април 2013 г., M.K. с/у Франция, CE:ECHR:2013:0418JUD001952209, § 41. Разглежданите в това дело френски разпоредби съответстват на член R. 40-38-2, параграф 3 от Наказателно-процесуалния кодекс, който френското правителство счита за относим за настоящото дело (вж. бележка под линия 14 от настоящото заключение).

[37] Вж. точка 37 от настоящото заключение. Вж. също така заключението на генерален адвокат Richard de la Tour по дело Policejní prezidium (Съхранение на биометрични и генетични данни) (C-57/23, EU:C:2025:132, т. 43), в което той сравнява разглежданата в това дело чешка правна уредба, която предвижда, че полицейските органи имат само възможност да снемат данни, с българската правна уредба, разглеждана в делото, по което е постановено решение Министерство на вътрешните работи I.

[38] Вж. заключението на генерален адвокат Richard de la Tour по дело Policejní prezidium (Съхранение на биометрични и генетични данни) (C-57/23, EU:C:2025:132, т. 44). За разлика от разглежданата в настоящото дело френска правна уредба (вж. т. 66 и 67 от настоящото заключение), генерален адвокат Richard de la Tour подчертава, че чешката правна уредба не предвижда задължение за компетентните органи да преценяват абсолютната необходимост от събиране на биометрични данни на субектите на данни.

[39] Вж. решение от 28 ноември 2024 г., Министерство на вътрешните работи (Регистриране на биометрични и генетични данни II) (C-80/23, наричано по-нататък „решение Министерство на вътрешните работи II“, EU:C:2024:991, т. 57).

66. В настоящия случай от съображенията на френското правителство е видно, че членове 6 и 88 от Loi n° 78-17 du 6 janvier 1978, relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés (Закон № 78-17 от 6 януари 1978 г. за информационните технологии, компютърните файлове и гражданските свободи)[40] транспонират член 10 от Директива 2016/680, като възпроизвеждат изрично критерия за абсолютна необходимост от тази директива. Това правителство добавя, че събирането на биометрични данни на основание член 55-1 от Наказателно-процесуалния кодекс не е в противоречие с тези законодателни разпоредби.

67. Ако случаят беше такъв, тази национална правна уредба би могла да се тълкува в смисъл, че задължава компетентния орган да прецени „абсолютната необходимост" на събирането, което извършва.

68. При все това, предвид разделението на правомощията между Съда и запитващата юрисдикция, последната следва да се увери, че това действително е така, по-специално като изпълни задължението си, доколкото е възможно, да тълкува националното право с оглед на текста и целта на Директива 2016/680[41].

69. С оглед на обстоятелствата по спора в главното производство относно събирането на биометрични данни на лице, задържано за организиране и участие в неразрешена демонстрация, запитващата юрисдикция трябва да се увери също, че прилагането на закона от компетентния орган остава в съответствие с изискванията на Директива 2016/680[42].

70. С оглед на гореизложеното предлагам на първия въпрос да се отговори, че член 10 от Директива 2016/680 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в) и с член 8, параграфи 1 и 2 от нея трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална правна уредба, която позволява събирането на биометрични данни от всяко лице, за което има една или повече основателни причини да се подозира, че е извършило или се е опитало да извърши престъпление, при условие че тази правна уредба предвижда задължение за компетентния орган да прецени абсолютната необходимост от всяко събиране.

Б. По втория преюдициален въпрос

71. С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали компетентният орган е длъжен да мотивира решението за събиране на биометрични данни с оглед на изискването за абсолютна необходимост, което произтича от член 10 от Директива 2016/680.

72. Според мен такова задължение произтича от решения Министерство на вътрешните работи II и Bezirkshauptmannschaft Landeck и не виждам причина за отклонение от тази съдебна практика.

[40] Тези разпоредби са приети с Постановление № 2018-1125 от 12 декември 2018 г. (член 1). Отбелязвам обаче, че посочените разпоредби не са възпроизведени в акта за преюдициално запитване.

[41] Решения от 10 април 1984 г., von Colson и Kamann (14/83, EU:C:1984:153, т. 26), и от 30 април 2025 г., Nastolo (C-370/24, EU:C:2025:300, т. 43 и цитираната съдебна практика). Относно Директива 2016/680 вж. също решение Министерство на вътрешните работи I, точка 133.

[42] Вж. в този смисъл заключението на генерален адвокат Richard de la Tour по дело Министерство на вътрешните работи (Регистрация на биометрични и генетични данни II) (C-80/23, EU:C:2024:513, т. 49). Относно условията за прилагане и ефективното прилагане на разпоредбите на вътрешното право вж. също решение от 23 април 2009 г., Angelidaki и др. (C-378/07—C-380/07, EU:C:2009:250, т 164 и цитираната съдебна практика).

73. Въпросът в делото, по което е постановено решение Министерство на вътрешните работи II, е дали, когато националното законодателство не предвижда задължение за компетентния орган да провери и докаже абсолютната необходимост от събирането на чувствителни данни съгласно член 10 от Директива 2016/680, спазването на такова задължение може да бъде осигурено от съда, сезиран от компетентния орган за целите на принудителното извършване на посоченото събиране на данни [43].

74. В отговор Съдът е постановил, че при липсата на задължение за компетентния орган по силата на националното право да прецени „абсолютната необходимост“ от обработването, което е извършил или възнамерява да извърши, съдът, сезиран да се произнесе по такова обработване на лични данни, осъществено от същия компетентен орган, не може да осигури вместо него спазването на задължението, което този орган има въз основа на член 10 от Директива 2016/680 [44].

75. Въпреки че Съдът не посочва изрично задължението за мотивиране, такова задължение според мен произтича от това решение.

76. На първо място, съгласно член 54 от Директива 2016/680, който дава израз на член 47 от Хартата, държавите членки предвиждат, че субектът на данни има право на ефективна съдебна защита, когато счита, че правата му, установени в разпоредби, приети съгласно тази директива, са нарушени вследствие на обработването на личните му данни при неспазване на посочените разпоредби.

77. На второ място, съгласно съдебната практика правото на ефективна съдебна защита, гарантирано в член 47 от Хартата, изисква по принцип заинтересованото лице да може да се запознае с мотивите за взетото по отношение на него решение посредством прочита на самото решение или чрез изпращането на мотивите му, за да може то да защити правата си при възможно най-добри условия и да реши, разполагайки с цялата необходима информация, дали е необходимо да сезира компетентния съд, както и за да се предостави на този съд пълна възможност за упражняване на контрол за законосъобразността на това решение [45].

78. Доколкото Съдът е заключил, че юрисдикция не може да действа вместо компетентния орган във връзка с проверката на абсолютната необходимост от събирането на данни, това непременно предполага правото на последваща оценка на тази проверка от съд.

79. Това право не е абсолютно и съгласно член 52, параграф 1 от Хартата могат да се въвеждат ограничения, при условие че тези ограничения са предвидени в закон, зачитат основното съдържание на съответните права и свободи и при спазване на принципа на пропорционалност са необходими и действително отговарят на признати от Съюза цели от общ интерес или на необходимостта да се защитят правата и свободите на други хора [46].

[43] Решение Министерство на вътрешните работи II, точка 52.

[44] Решение Министерство на вътрешните работи II, точка 57.

[45] Решение от 8 май 2019 г., PI (C-230/18, EU:C:2019:383, т. 78 и цитираната съдебна практика). Вж. също решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, точка 118.

[46] Решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, точка 119 и цитираната съдебна практика. Вж. също в този смисъл съображение 104 от Директива 2016/680.

80. Правителствата, взели участие в съдебното заседание, изтъкват, че налагането на задължение на компетентните органи да мотивират всяко решение, взето съгласно член 10 от Директива 2016/680, би се отразило на нормалното протичане на наказателните разследвания, както и на борбата с престъпността. Макар да се отнася за цели от общ интерес, считам, че разглежданото ограничаване на правото на ефективна съдебна защита не се свежда до строго необходимото.

81. На първо място, доколкото разглежданото събиране на данни не е системно, не ми се струва, че задължението за мотивиране представлява твърде голяма тежест за компетентните органи. Освен това, ако компетентните органи трябва да разполагат с известна свобода на преценка, за да постигнат целите, посочени в член 1, параграф 1 от Директива 2016/680, предвиденото в член 10 от нея задължение да мотивират решенията си, е още по-важно.

82. На второ място, както отбелязва по същество Съдът в решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, член 13, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/680 във връзка с член 54 от нея налага задължение за предоставяне на информация на субекта на данните. Макар член 13, параграф 3 от тази директива да позволява на държавите членки да приемат законодателни мерки, които забавят, ограничават или дори водят до пропускане на предоставянето на информация на субекта на данните, национална правна уредба, която по принцип изключва всякакво право на такава информация, не би била в съответствие с правото на Съюза [47].

83. В това отношение, в отговор на въпрос, зададен от Съда по време на съдебното заседание, френското и чешкото правителство твърдят, че решение Bezirkshauptmannschaft Landeck не се прилага към настоящото дело, тъй като то се отнася до предварителния контрол от съд или независим административен орган на достъпа на полицейските органи до данните, съдържащи се в мобилния телефон на субекта на данни.

84. Съмнявам се обаче в относимостта на тези доводи. Най-напред, според мен задължението за мотивиране е още по-необходимо, когато събирането на данни не подлежи на предварителен контрол. По-нататък, отбелязвам, че макар да е очевидно, че в мобилен телефон може да се съдържат чувствителни данни по смисъла на член 10 от Директива 2016/680 [48], решение Bezirkshauptmannschaft Landeck не се отнася конкретно до този вид данни. От това следва, че задължението за мотивиране, произтичащо от това решение, се прилага a fortiori към обстоятелствата по настоящото дело, отнасящи се до събирането на чувствителни данни.

85. Накрая, както правилно посочва Комисията в отговор на същия въпрос, поставен от Съда, от член 4, параграф 4 от Директива 2016/680 следва, че компетентният орган трябва да може да докаже по-специално необходимостта от обработването на данните, което извършва. Този принцип на отговорност, който е предвиден и в член 5, параграф 2 от

[47] Решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, точки 120 и 121 и цитираната съдебна практика.

[48] Решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, точка 94.

Регламент (ЕС) 2016/679[49], трябва да се тълкува в светлината на член 54 от тази директива. От това следва, че задължението за мотивиране произтича от общата структура на посочената директива.

86. На трето място, както е видно от постоянната съдебна практика, обхватът на задължението за мотивиране зависи от специфичните за всяко положение обстоятелства[50]. Макар да е възможно да са необходими по-подробни мотиви, по-специално за по-леки престъпления, те може да са кратки за тежките престъпления. Освен това, що се отнася до престъпления, за които е очевидно необходимо да се установи самоличността на извършителя, като например кражба с взлом, не изключвам възможността абсолютната необходимост от събиране на биометрични данни да се изведе от всички доказателства по преписката. Всъщност субектът на данни може лесно да разбере причините за тази намеса в правото му на зачитане на личния живот и на защита на личните данни.

87. За сметка на това причината, поради която събирането на биометрични данни на лице, заподозряно, че е участвало в неразрешена демонстрация, би било абсолютно необходимо, особено когато самоличността му не буди съмнение, не е очевидна, поне за целите на това конкретно производство. Следователно в такъв случай компетентният орган трябва да мотивира решението си по подходящ начин, така че субектът на данни да може да разбере причините за такова събиране, без простото препращане към всички данни от преписката по принцип да е достатъчно[51].

88. Ето защо предлагам на втория въпрос да се отговори, че член 10 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в) и с член 8, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/680 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която не предвижда задължение за компетентния орган да мотивира по подходящ начин във всеки конкретен случай абсолютната необходимост от снемането на самоличността.

B. По третия преюдициален въпрос

1. По допустимостта

89. С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 10 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в) и с член 8, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/680 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която позволява самостоятелно да бъде наказателно преследвано и осъдено лице, което е отказало да се подчини на действия по снемане на самоличността, дори ако това лице не е наказателно преследвано или осъдено за престъплението, на което се основава мярката за снемане на самоличността.

[49] Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 2016 г., стр. 1). Що се отнася до член 5, параграф 2 от този регламент, вж. по-специално решение от 27 февруари 2025 г., Amt der Tiroler Landesregierung (C-638/23, EU:C:2025:127, т. 33).

[50] Решение от 28 юли 2011 г., Agrana Zucker (C-309/10, EU:C:2011:531, т. 35 и цитираната съдебна практика).

[51] Вж. в този смисъл решения от 8 май 2019 г. PI (C-230/18, EU:C:2019:383, т. 78 и 91 и цитираната съдебна практика), и от 16 февруари 2023 г., ХЯ и др. (Основания за разрешение за подслушване на телефонни разговори) (C-349/21, EU:C:2023:102, т. 59—61).

90. Според френското правителство този въпрос е недопустим, доколкото Директива 2016/680 не съдържа правила относно престъпление, изразяващо се в отказ на лице да се подчини на действия по събиране на лични данни. От това следвало, че тази присъда не попада в приложното поле на посочената директива и съответно на правото на Съюза.

91. В допълнение, това правителство и Комисията твърдят, че запитващата юрисдикция не посочва причините, поради които разпоредбите на Директива 2016/680 биха могли да повлияят на самостоятелното осъждане.

92. В това отношение държа да припомня, че съгласно член 94, буква в) от Процедурния правилник на Съда преюдициалното запитване трябва да излага причините, поради които запитващата юрисдикция има въпроси относно тълкуването или валидността на някои разпоредби на правото на Съюза, както и установената от нея връзка между тези разпоредби и националното законодателство, приложимо в главното производство. Това изложение трябва да позволи на Съда да провери допустимостта на преюдициалното запитване, както и своята компетентност да отговори на поставения преюдициален въпрос [52].

93. Макар да споделям констатацията, че запитващата юрисдикция не обяснява как посочените разпоредби на Директива 2016/680 биха могли да повлияят на самостоятелното осъждане, считам, че такава връзка може да бъде изведена от всички материали по преписката, с които разполага Съдът, и от съдебната практика, както ще обясня по-долу.

94. Освен това отбелязвам, че съгласно постоянната съдебна практика, когато не може да се приеме за очевидно, че тълкуването на акт от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, каквато е Директива 2016/680 в случая, възражението за неприложимост на този акт по делото в главното производство се отнася до същността на въпроса [53].

2. По същество

а) Прилагането на Директива 2016/680 към самостоятелното осъждане

95. Най-напред, уточнявам, че самостоятелното осъждане не произтича от транспонирането във френското право на член 10 от Директива 2016/680. Всъщност, както правилно отбелязва френското правителство, тази директива не съдържа никаква разпоредба в това отношение.

[52] Решение от 6 март 2014 г., Siragusa (C-206/13, EU:C:2014:126, т. 19). Вж. също решение Министерство на вътрешните работи I, точка 55.

[53] Вж. решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, точка 67 и цитираната съдебна практика.

96. Това все пак не означава непременно, че самостоятелното осъждане не попада в приложното поле на правото на Съюза [54]. Всъщност, за да попадне дадена национална разпоредба в приложното поле на това право, не е необходимо националният законодател да е имал намерение да го приложи, като конкретното прилагане на националната мярка е това, което характеризира тази цел [55].

97. На следващо място, приложното поле на Директива 2016/680 е определено в член 2, параграф 1 от нея, който предвижда, че тази директива „се прилага за обработването на лични данни от компетентните органи за целите, посочени в член 1, параграф 1 [от нея]“, а именно по-специално за целите на „предотвратяването, разследването, разкриването или наказателното преследване на престъпления“.

98. Следователно това означава, че HW е осъден, тъй като се е противопоставил на действие, което попада в приложното поле на Директива 2016/680. Поради това може да се приеме, че бил налице „опит“ за обработване на лични данни от страна на служителите на съдебната полиция и че той е бил неуспешен поради отказа на HW, като този опит попада в приложното поле на тази директива [56].

99. Накрая, уточнявам, че самостоятелното осъждане може да бъде разрешено само ако предвиденото от компетентните органи събиране на данни, срещу което субектът на данни възразява, е в съответствие с изискванията на член 10 от Директива 2016/680, по-специално с изискването за „абсолютна необходимост“. Следователно изискванията, които Директива 2016/680 налага за обработването на данни, попадащо в нейното приложно поле, са условие за законосъобразност на самостоятелното осъждане [57].

б) Допуска ли Директива 2016/680 самостоятелно осъждане?

100. Посоченото по-горе обстоятелство според мен е и единственият критерий, произтичащ от Директива 2016/680, който засяга самостоятелното осъждане: националният съд, преди да признае подсъдим за виновен в извършването на престъпление, изразяващо се в отказ да се подчини на действия по снемане на самоличността, трябва да гарантира, че ако такова снемане е било извършено, то е щяло да бъде в съответствие с член 10 от тази директива във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в) [58] и с член 8, параграфи 1 и 2 от нея.

[54] Що се отнася до транспонирането на директиви като такова и прилагането на правото на Съюза, вж. решение от 26 февруари 2013 г., Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, т. 28).

[55] Вж. *Safjan*, M., D. Düsterhaus, A. Guérin. La Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne et les ordres juridiques nationaux, de la mise en œuvre à la mise en balance. — Revue trimestrielle de droit européen, 2016, p. 221.

[56] Вж. в този смисъл решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, точка 77. Съдът постановява, че опит за достъп до съдържащи се в мобилен телефон данни от полицейските органи за целите на наказателно разследване попада в обхвата на Директива 2016/680. Вж. и ЕСПЧ, решение от 22 юни 2017 г., Aycaguer с/у Франция (CE:ECHR:2017:0622JUD000880612), в което този съд приема в точка 35, че „жалбоподателят към днешна дата не е регистриран в [полицейското досие], тъй като е отказал да му бъде взета проба от неговата ДНК, както е предвидено от закона. Той все пак е осъден на това основание. Безспорно е, че това осъждане представлява намеса в правото на жалбоподателя на зачитане на личния му живот по смисъла на член 8, § 1 от [Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“)]“. Макар да съм наясно, че приложното поле на правото на Съюза (дори това на Хартата) е различно от това на ЕКПЧ, от това решение е видно, че има тясна връзка между събирането на данни и осъждането на лице за отказа му да се подчини на действията по събирането им.

[57] Вж. по аналогия решение от 16 май 2017 г., Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373, т. 41, 63 и 74).

[58] Относно член 4, параграф 1, буква б) от Директива 2016/680 вж. решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, точка 73.

101. За сметка на това считам, че с оглед на текста на тези разпоредби на Директива 2016/680, както и на нейните цели[59] нищо не пречи на националния законодател да предвиди осъждането на лице, отказало да бъде снета самоличността му, дори ако това лице не е преследвано или осъдено за престъплението, на което се основава това снемане. Всъщност, както изтъкват всички участници в съдебното заседание, изискването за абсолютна необходимост трябва да се прецени към момента, в който органите са предвидили извършването на снемането на самоличността. Считам обаче, че са необходими още две уточнения.

102. От една страна, остава задължението за компетентния орган да прецени абсолютната необходимост от всяка последваща обработка на данните. По-специално, фактът, че субектът на данните не е наказателно преследван, е релевантен критерий за определянето на абсолютната необходимост от съхраняване на неговите данни[60].

103. От друга страна, считам, че самостоятелното осъждане трябва да бъде разгледано в светлината на членове 7 и 8 и член 49, параграф 3 от Хартата.

в) Членове 7 и 8 и член 49, параграф 3 от Хартата

104. Съгласно обясненията на френското правителство престъплението, изразяващо се в отказ на лице да се подчини на действия по снемане на самоличността му, е насочено конкретно към инкриминиране на действия, възпрепятстващи нормалното провеждане на наказателно разследване.

105. Макар това да е призната от правото на Съюза цел от общ интерес, самостоятелното осъждане представлява все пак и намеса в правата, гарантирани с членове 7 и 8 от Хартата[61]. Съгласно член 52, параграф 1 от Хартата такова осъждане трябва да е съобразено с принципа на пропорционалност.

106. Освен това, доколкото самостоятелното осъждане е осъждане за престъпление, трябва да се вземе предвид и член 49, параграф 3 от Хартата, който предвижда, че тежестта на наказанията не трябва да бъде несъразмерна спрямо престъплението.

107. Всъщност принципът на пропорционалност е задължителен за държавите членки, когато прилагат правото на Съюза, включително при липса на хармонизация на законодателството на Съюза в областта на приложимите санкции, и по-специално при приемането на санкции с наказателноправен характер[62].

[59] А именно да се гарантира високо равнище на защита на личните данни на физическите лица, както и да се допринесе за изграждането на пространство на свобода, сигурност и правосъдие в Съюза; вж. в този смисъл по-специално съображения 2, 4, 7 и 15 от Директива 2016/680.

[60] Вж. в този смисъл решение от 30 януари 2024 г., Директор на Главна дирекция „Национална полиция“ при МВР — София (C-118/22, EU:C:2024:97, т. 65 и цитираната практика на ЕСПЧ). Вж. също така понятието „обработване“ в член 3, параграф 2 от Директива 2016/680, което включва по-специално както събирането, така и съхранението на данни.

[61] Вж. в този смисъл решение Bezirkshauptmannschaft Landeck, точки 77 и 95, и ЕСПЧ, решение от 22 юни 2017 г., Aycaguer с/у Франция, CE:ECHR:2017:0622JUD000880612, § 35.

[62] Решение от 8 март 2022 г., Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Директен ефект) (C-205/20, EU:C:2022:168, т. 31). Вж. също решение от 4 май 2023 г., Agenția Națională de Integritate (C-40/21, EU:C:2023:367, т. 49 и цитираната съдебна практика).

108. Принципът на пропорционалност изисква, от една страна, наложеното наказание да съответства на тежестта на нарушението и от друга страна, при определянето на наказанието и на размера на имуществената санкция да се отчитат конкретните обстоятелства по случая [63].

109. Според мен от тези обстоятелства трябва да се вземат предвид по-специално поведението и профилът на субекта на данните, съдебното му минало, тежестта на престъплението, която оправдава събирането на данните му, и контекстът на самостоятелното осъждане.

110. Що се отнася до последния аспект, както потвърждава френското правителство по време на съдебното заседание, престъплението, изразяващо се в отказ на лице да се подчини на действия по снемане на самоличността му, ако бъде потвърдено, се разглежда едновременно с „основното“ престъпление. Всъщност в главното производство изглежда, че оправдателната присъда за участие в неразрешена демонстрация и осъдителната присъда за отказа на лицето да бъде снета самоличността му, са постановени едновременно в решението на Tribunal correctionnel de Paris (Наказателен съд Париж) от 8 септември 2021 г.

111. При тези обстоятелства следва да се отбележи, че макар осъждането за отказ на лице да бъде снета самоличността му, да може да допринесе за нормалното провеждане на бъдещи производства, особено в случай на повторно престъпление, то не допринася за нормалното провеждане на настоящото производство.

112. Накрая, за да се определи тежестта на наказанието за отказ на лице да бъде снета самоличността му, трябва да се вземе предвид и фактът, че субектът на данни не е бил осъден за основното престъпление. В това отношение отбелязвам, че според обясненията на френското правителство, когато решението за оправдателна присъда стане окончателно, дактилоскопичните отпечатъци и свързаната с тях информация се заличават.

113. Ето защо предлагам на третия въпрос да се отговори, че член 10 във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в) и с член 8, параграфи 1 и 2 от Директива 2016/680 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална разпоредба, която позволява самостоятелно да бъде наказателно преследвано и осъдено лице, което е отказало да се подчини на действия по снемане на самоличността, дори ако това лице не е наказателно преследвано или осъдено за престъплението, на което се основава мярката за снемане на самоличността, при условие че това снемане — ако е било извършено — е щяло да бъде в съответствие с произтичащите от тези членове изисквания.

V. Заключение

114. С оглед на изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Cour d’appel de Paris (Апелативен съд Париж, Франция) преюдициални въпроси по следния начин:

„Член 10 от Директива (ЕС) 2016/680 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни от компетентните органи за целите на предотвратяването, разследването,

[63] Решение от 4 октомври 2018 г., Link Logistik N&N (C-384/17, EU:C:2018:810, т. 40—42 и 45).

разкриването или наказателното преследване на престъпления или изпълнението на наказания и относно свободното движение на такива данни, и за отмяна на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета във връзка с член 4, параграф 1, букви а)—в) и с член 8, параграфи 1 и 2 от нея

трябва да се тълкува в смисъл, че:

– допуска национална правна уредба, която позволява събирането на биометрични данни от всяко лице, за което има една или повече основателни причини да се подозира, че е извършило или се е опитало да извърши престъпление, при условие че тази правна уредба предвижда задължение за компетентния орган да прецени абсолютната необходимост от всяко събиране,

– не допуска национална правна уредба, която не предвижда задължение за компетентния орган да мотивира по подходящ начин във всеки конкретен случай абсолютната необходимост от снемането на самоличността,

– допуска национална разпоредба, която позволява самостоятелно да бъде наказателно преследвано и осъдено лице, което е отказало да се подчини на действия по снемане на самоличността, дори ако това лице не е наказателно преследвано или осъдено за престъплението, на което се основава мярката за снемане на самоличността, при условие че това снемане — ако е било извършено — е щяло да бъде в съответствие с произтичащите от тези членове изисквания на Директива 2016/680“.